

OKRESNÍ SOUD PRAHA-VÝCHOD

Na Poříčí 1044/20, 112 97 Praha 1

Tel.: 221 729 311, Fax.: 257 005 060

e-mail: podatelna@osoud.phav.justice.cz, ID datové schránky: zyaabwu

Ústavní soud

Joštova 8
660 83 Brno

ÚSTAVNÍ SOUD	
Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo <i>44 Rozl 2/2022</i>	3
dne: -1-08-2022	
<i>12</i> krát Přílohy: <i>2/0</i>	
Vyřizuje:	<i>C</i>

Nepředchází

V Praze dne 26. července 2022

Navrhovatel:

Okresní soud Praha-východ, sídlem Na Poříčí 1044/20, 112 97 Praha 1

Účastníci řízení

1. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, sídlem Sněmovní 4, Praha 1
2. Senát Parlamentu České republiky, sídlem Valdštejnské nám. 4, Praha 1

Návrh na zrušení § 96 zákona č. 218/2003 Sb., zákona o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů
(dle čl. 95 odst. 2 Ústavy ČR a § 64 odst. 3 zákona o Ústavním soudu)

US CKDP 0013035/22

US22042720

LUSTRUM

provedené ke dni: *0* -1-08-2022

Zpracovala: *C*

I. Předmět řízení před Okresním soudem Praha-východ

1. Okresní soud Praha-východ vede řízení pod sp. zn. 44 Rod 2/2022 o návrhu na uložení opatření podle § 90 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, nezletilému **A** . Návrh byl podán Okresním státním zastupitelstvím Praha-východ.
2. V návrhu se uvádí, že usnesením policejního orgánu Policie ČR byla podle § 159a odst. 2 trestního řádu ve spojení s ustanovením § 11 odst. 1 písm. d) trestního řádu odložena věc podezření ze spáchání činu jinak trestného právně kvalifikovaného jako poškození cizí věci dle § 228 odst. 1 trestního zákoníku, jehož se měli dopustit **B E F C** , tím, že v blíže nezjištěné době, nejméně dne 17. 6. 2021 v době od 17:50 hodin do 18:02 hodin na adrese **X** , poškodili oplocení pozemku, které pošlapali, vnikli na zahradu, kde u zde zaparkovaného nákladního vozidla Iveco , poškodili levý přední blatník, čelní sklo, sklo levých a pravých dveří, uvnitř kabiny vyházeli věci na zahradu, dále vnikli do vozidla, ve kterém uvnitř poškodili interiér a zařízení interiéru, čímž měla být poškozenému T. **K.** , způsobena škoda poškozením dle odborného vyjádření ve výši 2.000 Kč na oplocení a dále poškozenému O. **K.** , způsobena škoda poškozením vozidla dle odborného vyjádření ve výši 80.000 Kč.
3. Dne 6. 5. 2022 byl ustanoveným opatrovníkem nezletilého Mgr. Vitem Tokarským podán mimo jiné návrh na předložení věci Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení Hlavy III. zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

II. Aktivní legitímace navrhovatele

4. Podle čl. 95 odst. 2 Ústavy obecný soud, který dospěje k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, věc předloží Ústavnímu soudu.
5. Opatrovník nezletilého ve svém vyjádření k návrhu Okresního státního zastupitelství Praha-východ mimo jiné navrhl předložení věci Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení Hlavy III. zákona o soudnictví ve věcech mládeže s odůvodněním, že zákon neumožňuje dítěti mladšímu patnácti let zastavení řízení bez nutnosti věc za účasti dítěte meritorně projednat, což je v rozporu s Ústavním pořádkem České republiky. Dále uvádí, že pokud by se jednalo o řízení ve věcech dospělých pachatelů, případně mladistvých, mohl by soud možné vady návrhu (obžaloby) adresovat během předběžného projednání obžaloby, alternativně by soud mohl ve smyslu § 70 zákona o soudnictví ve věcech mládeže rozhodnout mimo hlavní líčení o odstoupení od trestního stíhání. U dítěte, na které se použije toliko Hlava III. zákona o soudnictví ve věcech mládeže a subsidiárně ve smyslu § 96 uvedeného zákona předpisy upravující občanské soudní řízení, však zákon takový postup nezná. Dále opatrovník argumentuje dalšími vadami uvedené právní úpravy ohledně nedostatku práva na účinnou obhajobu ve fázi předcházející fázi projednávání věci soudem.
6. S ohledem na skutečnost, že okresní soud částečně shledal argumentaci opatrovníka nezletilého opodstatněnou a sám dospěl ve shodě s opatrovníkem k závěru o rozporu nikoliv celé Hlavy III. zmiňovaného zákona, ale pouze ustanovení § 96 s ústavním pořádkem, předkládá Ústavnímu soudu v souladu s čl. 95 odst. 2 Ústavy návrh na jeho zrušení.

III. Dotčená právní úprava

7. Navrhovatel navrhuje zrušení ustanovení § 96 zákona o soudnictví ve věcech mládeže, dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, postupuje soud pro mládež v řízení podle této hlavy podle předpisů upravujících občanské soudní řízení.

IV. Důvody rozporu s ústavním pořádkem

8. Navrhovatel je toho názoru, že ustanovení § 96 zmiňovaného zákona diskriminuje děti mladší 15 let a je tak v rozporu zejména s Úmluvou o právech dítěte, Sdělení FMZV č. 104/1991. Tím, že v řízení ve věcech dětí mladších 15 let je postupováno, nestanoví-li zákon jinak, podle předpisů upravujících občanské soudní řízení, není dítěti dána možnost, aby se jeho věc nedostala před soud, neboť mu zákon neumožňuje, aby věc byla vyřešena například tzv. odklonem. Navrhovatel si je vědom, že užití předpisů občanskoprávních směřuje především k té skutečnosti, že dítě je osoba trestně neodpovědná a tedy nepodléhající trestněprávním normám. Tato skutečnost však při samotném soudním jednání je pro dítě nepodstatná, neboť předstupuje před soudce, státního zástupce, orgán sociálně právní ochrany dětí, ustanoveného opatrovníka a před své rodiče, je přednášen nebo předčítán návrh, dítě je vyslýcháno, je prováděno dokazování čtením obsahů listin a přehráváním záznamů, dochází k závěrečným návrhům apod. Předmětem jednání je pak jeho jednání a soud rozhoduje o tom, zda v reakci na toto jednání, které je označováno za protiprávní, dokonce za čin jinak trestný, bude přijato opatření. Z pohledu dítěte mladšího 15 let je však toto čistě formální rozlišení nepodstatné, neboť jej vnímá jako sankci za jeho jednání. To vše za situace, kdy již dítě bylo vyslechnuto policií, učiněn pohovor s orgánem sociálně právní ochrany dětí, dozvěděla se o jednání škola, neboť je potřeba její vyjádření, a v neposlední řadě bylo na dítě působeno již samotnými rodiči. I přesto však dle právní úpravy musí dítě na závěr předstoupit před soud, neboť v případě, že se státní zástupce dozví, že v jednání dítěte je možné spatřovat čin jinak trestný, avšak jeho trestní stíhání je pro nedostatek věku nepřipustné, je povinno podat návrh na uložení opatření (§ 90 odst. 1 citovaného zákona) a soud následně nařídí jednání (§ 92 citovaného zákona).
9. Nutno podotknout, že i v situaci, kdy například s návrhem státního zástupce soud nesouhlasí z důvodu, že se nejedná o čin jinak trestný, nemá dle právní úpravy možnost se s návrhem vypořádat jiným způsobem, než právě při nařízeném jednání, ke kterému je potřeba předvolat mimo jiné i dítě mladší 15 let. Nevyhovující právní úprava vyplynula i z rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1106/2017, [R 42/2018], ve kterém fakticky aproboval sice procesně nesprávné rozhodnutí, tj. zastavení řízení od stolu z důvodu, že se nejednalo o čin jinak trestný, když toto procesně vadné rozhodnutí bylo označeno za spravedlivé.
10. Dospělým a mladistvým je tak umožněno, aby nemuseli předstupovat před soud například z důvodu, že účelu trestního řízení bylo dosaženo. Naopak dítěti mladšímu 15 let tuto možnost právní úprava nedává i přesto, že právě na dítě je možné dostatečným způsobem působit v tzv. „předprocesním“ stadiu řízení, pokud to umožňuje způsob spáchání činu jinak trestného, jeho následky, osoba dítěte, jeho dosavadní bezproblémové chování, výchovné prostředí, školní docházka, prospěch a v neposlední řadě jeho snaha o nahrazení škody nebo odstranění jiného škodlivého následku. V článku 40 odst. 3 písm. b) Úmluvy o právech dítěte se uvádí, že státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, usilují o vypracování zákonů a zákonných procedur, zřízení orgánů a institucí zvláště určených pro děti obviněné, obžalované nebo uznané vinnými z porušování trestního práva a zejména v případě potřeby o přijetí opatření k zacházení s takovými dětmi bez užití soudní procedury za předpokladu plného dodržování lidských práv a právních záruk. V českém právním řádu je však soudní procedura na děti mladší 15 let užitá vždy, pokud je zjištěno, že se dítě dopustilo činu jinak trestného. Ve vztahu k dětem jsou sice používány netrestní prostředky v občanskoprávním řízení, v němž nelze aplikovat žádné z trestněprávních pojmů; nástrojů ani jiných procesních postupů, které mají ryze trestněprávní povahu, ale v konečném důsledku dítě musíme postavit před soud, což má pro něj mnohem závažnější následky než užití pojmy. Výsledkem řízení nemá být a nemůže být potrestání dítěte, právě proto, že nejde o trestní řízení, avšak samotné projednání, je pro dítě jistým druhem trestu, což za situace, kdy soud dospěje

k závěru, že již předprocesní stadium řízení, bylo pro dítě dostatečné, je skutečně nadbytečné a neúměrné.

11. Zrušením označeného ustanovení dojde k odstranění nedůvodných nerovností plynoucích z naznačené diskriminace, aniž by tím došlo k újmě na právech dětí mladších 15 let. Vzhledem k ust. § 1 odst. 3 citovaného zákona bude na řízení ve věcech dětí mladších 15 let užito trestního řádu, ačkoliv ani nadále nebude za své jednání trestně odpovědné (§ 89 odst. 1 citovaného zákona) a v reakci na ně mu nebude (formálně, vizte výše) ukládán trest, ale opatření potřebná k jeho nápravě (odst. 2 tamtéž). To vše ale pouze za situace, že soud (samosoudce) dospěje po přezkoumání návrhu státního zástupce, že je tento vůbec způsobilý k projednání před soudem (§§ 185 – 188 trestního řádu), a především že je vůbec nutné na dítě mladší 15 let působit v řízení před soudem (§ 188 odst. 2 a § 172 odst. 2 písm. c) trestního řádu). Již jen tím dojde mj. i k naplnění požadavku plynoucího z článku 40 odst. 3 písm. b) Úmluvy o právech dítěte.

V. Závěrečný návrh

12. S ohledem na vše výše uvedené Okresní soud Praha-východ navrhuje, aby Ústavní soud nálezem rozhodl takto:

Ustanovení § 96 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, se zrušuje, a to dnem, který Ústavní soud určí.

Praha 26. července 2022

Mgr. Pavlína Bočková

